

La nova reforma de la missa

¿Absència d'un "sentit comunitari"...; predomini d'una mentalitat de "juridicisme"...; moltes "devocions" i poca "devoció"...; "desnodriment d'ànimes"...; "imperatiu" abans de l'"indicatiu"...; "clericalisme petrificat"?...

Heus aquí una sèrie d'interrogants que caldria ens téssim tots molt seriosament—clergues i fidels—per si acàs fos latent en el nostre "subconscient" quelcom del què voldríem indicar amb cada una d'aquestes preguntes que acabem de formular, on hi nien fortes arrels d'on rebroten els **grans obstacles** per la desitjada participació "plena, conscient i activa", tal com el Concili la voldria en les celebracions litúrgiques, particularment en la **missa dominical**, font i cimal de tot el nostre culte cristià.

1. - El **caràcter comunitari** és essencial en la vida de l'Església i en tota celebració litúrgica, on es manifesta primordialment la seva vitalitat.

I mentre no s'adquireixi una consciència ben reflexa de que "els actes litúrgics no són accions privades, sinó celebracions de l'Església, que és el **sagrament de la unitat**" (SC, n. 26), difícilment hi veurem sentit en la nostra participació comunitària que per la seva pròpia naturalesa demana la missa. Difícilment agafarem en bon sentit tots els elements de participació en el diàleg litúrgic, en el cant, gestos i actituds de l'assemblea, etc.

Aquest sentit comunitari queda mort o esmorteït per l'**individualisme religiós**, que inconscientment ens disgrega de la comunitat i es manifesta amb una munió d'actituds, que no són més que rebrots naturals i espontanis d'aquest individualisme; per exemple: no voler seure als primers bancs amb la consegüent separació i allunyament de l'altar, on tenim precisament la font i principi d'unitat que dona vida i cohesió a la nostra comunitat cultural; escollir un "lloc solitari" en el temple per no ésser molestats del veí i per assaborir més dolçament les pròpies "devocions personals", etc., etc.

¿Quina impressió d'allunyament i separació de l'altar no dona veure, per exemple, una Celebració Eucarística amb els primers bancs gairebé buits i, en canvi, una gran massa de gent apinyada allà a la porta de l'Església, com si estiguessin renyits amb el sant altar o en tinguessin a témer d'ell alguna "mala ventura"!...

¿I no és, potser, també un rebrot d'aquesta mateixa absència d'un sentit comunitari en el nostre poble fidel la dificultat tan grossa que en algunes bandes encara es troba per introduir en la missa dominical el **nou ritu de la pau**?... ¿Quina llàstima no poder trobar encara la forma i manera de posar en pràctica aquest nou ritu, tan expressiu de la nostra germanor, abans de rebre l'Eucaristia, "Sagrament d'amor i d'unitat"!...

2. - Ah!, el **juridicisme**..., ¡quant de mal no ens ha fet! Mentalitat de juridicisme, vull dir, que dona preponderància i primacia al ritu exterior sobre el seu contingut interior. Esperit o actitud moral de juridicisme d'on prové el "validisme", el "licitisme" i "ritualisme", amb una moral tota ella "casuística" dominada per una "psicosi del **precepte dominical**": ¡quantes persones encara no hi ha, que pregunten quina classe de pecat fan—si mortal o venial—arribant a missa, per exemple, després de l'evangeli; si va a la missa arribant-hi després de l'ofertori; que no obstant no tenir una vera necessitat de confessar-se, ocupen un bon tros de la missa allà al

confessionari, alligonats per una moral casuística de que per la intenció que porten d'oír missa, ja els val igualment!...; ha estat la mateixa Església que, sobre el particular, ens ha dit ara ben clarament: "que hom inculqui als fidels que s'acostumin a atansar-se al sagrament de la penitència fora de la celebració de la Missa..., a fi que es pugui administrar aquest sagrament amb tranquil·litat i amb veritable profit per a ells, i no es trobin impeditos de participar activament a la Missa" (EM, n. 35).

A propòsit de tot això que acabem de dir sobre el "juridicisme", veig molt oportú reproduir un bon comentari a l'article 11 de la constitució conciliar sobre sagrada litúrgia, on és totalment proscribit i condemnat l'anomenat "validisme" i "licitisme", rebrots d'aquesta mentalitat del juridicisme. Ho reporto en la mateixa llengua amb què es troba escrit:

La mentalidad "validista" de muchos sacerdotes y fieles ha producido un mal incalculable al progreso de la pastoral litúrgica. Y es ése un defecto de una formación moralizante que se queda en la periferia del misterio y que ha de costar mucho tiempo desarraigar. Estoy seguro que todavía serán no pocos los que preguntarán si se cumple con el precepto asistiendo a la misa a partir del credo...

El "validismo" desprecia el valor de los signos y roza los límites de la magia; delecta la fórmula sacramental e ignora el contexto en que se pronuncia; proporciona celebrantes con fe supersticiosa en el rito por sí mismo y desprecia la Palabra que lo acompaña; favorece el escrúpulo en ciertos momentos y camina por el laxismo en otros; piensa en el más allá asegurado como por encantamiento mejor que en la realidad actual que tiene que santificar; prefiere la indulgencia plenaria a la arrolladora presencia de Cristo en medio de los hombres; hace de la liturgia más un espectáculo que un misterio. El "validismo", en una palabra, hace de la celebración más un talismán que una acción sagrada. Uno piensa con temblor en la gigantesca pérdida de eficacia en tantas celebraciones con semejante criterio... Se ha asegurado, sí, lo esencial, pero no por ello está todo salvado. Lo mismo podríamos decir de la celebración de ciertos bautismos, matrimonios, funerales, de la penitencia, etc...

El presente número de la constitución exige una reflexión seria y profunda por parte de todos, sacerdotes y seglares. Acaso más por parte de los sacerdotes, que son los presidentes de la asamblea reunida y los que actúan en nombre de Cristo y de la Iglesia... La liturgia no es un reportaje, ni un espectáculo, ni una magia, sino una acción sagrada; el trabajo pastoral orientará a que el pueblo llegue a entrar en esa acción, enseñándole a descifrar los signos en que se desenvuelve y haciéndole participar; pero para ello será necesario que la celebración sea digna y auténtica, que los signos sean descifrables y que la participación se haga posible. (J. A. Gracia, "Concilio Vaticano II", ed. BAC, Madrid 1964, p. 203).

Esperem encara una setmana més per respondre els altres interrogants...

P. Agustí M.ª Forcadell, O. Carm.